

5.2. Перспективи міжнародного співробітництва органів кримінальної юстиції України у сфері протидії злочинності з європейськими інституціями

Курс на євроінтеграцію потребує більш активного співробітництва нашої держави з відповідними міжнародними організаціями.

Міністерство юстиції України відповідно до чинного законодавства реалізує наступні повноваження у сфері співробітництва щодо надання правової допомоги з кримінальних і цивільних справ: (а) готує пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України з питань міжнародно-правових відносин та правового співробітництва у цивільних і кримінальних справах, у галузі міжнародного приватного права, захисту прав людини; (б) проводить правову експертизу проектів міжнародних договорів України, готує висновки щодо здійснення внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання чинності такими договорами, а також юридичні висновки, інші матеріали, необхідні для набрання чинності міжнародними кредитними (гарантійними) договорами України; (в) укладає угоди про правове співробітництво з відповідними органами іноземних держав і міжнародними організаціями, організовує у межах повноважень взаємодію з ними; (г) забезпечує підготовку пропозицій щодо приведення законодавства України у відповідність із принципами та стандартами Ради Європи, інтеграції його в систему міжнародного права, координує роботу міністерств та інших центральних органів виконавчої влади із зазначених питань (пп. 72–75 Положення про Міністерство юстиції України)¹. Окрім того, у багатьох міжнародних угодах з надання правової допомоги Міністерство юстиції України визначено як основний контактний пункт щодо прийняття й опрацювання запитів відповідно до цих угод.

Розробка проектів міжнародних договорів України про правові відносини та правову допомогу, а також підготовка пропозицій щодо приєднання до відповідних багатосторонніх договорів у Міністерстві юстиції України здійснюється відділом укладання міжнародних договорів про правову допомогу Департаменту міжнародного права та співробітництва. Ця робота проводиться в рамках Експертної

¹ *Про затвердження* Положення про Міністерство юстиції України [Текст] : Указ Президента України від 06.04.2011 р. № 395/2011 // Офіційний вісник України. — 2011. — № 28. — Ст. 1162.

комісії з підготовки проектів міжнародних договорів про правові відносини та правову допомогу у цивільних, кримінальних справах, очолюваної заступником Міністра юстиції. Експертна група, а нині — комісія, вперше була створена розпорядженням Президента України у 1992 році. На сьогоднішній день вона діє відповідно до Указу Президента України від 24.06.2010 р. № 724/2010¹, яким також затверджено Положення про неї та її персональний склад. До складу Експертної комісії входять представники Міністерства закордонних справ України, Міністерства юстиції України, Адміністрації Президента України, Державної пенітенціарної служби України, а також Верховного Суду України (за згодою) та Генеральної прокуратури України (за згодою).

На Експертну комісію покладено завдання із підготовки пропозицій щодо укладення міжнародних договорів України про правову допомогу та внесення змін до таких договорів; із підготовки та опрацювання проектів міжнародних договорів України про правову допомогу, розгляду пропозицій і зауважень іноземних держав щодо проектів договорів, участь в опрацюванні проектів інших договорів України в частині, що стосується питань правових відносин та правової допомоги у цивільних і кримінальних справах; підготовки пропозицій щодо формулювання та внесення заяв, застережень України при укладенні міжнародних договорів України про правову допомогу; розгляд проблемних питань, що виникають у зв'язку з укладенням, виконанням, припиненням дії міжнародних договорів України про правову допомогу, та внесення пропозицій щодо їх вирішення².

На запит сектора дослідження проблем міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю Інституту вивчення проблем злочинності НАПрН України Міністерством юстиції України були надані наступні відомості щодо виконання міжнародних договорів з питань кримінального судочинства (лист № 18501-0-33-11/12.2 від 08.12.2011 р.).

¹ Про Експертну комісію з підготовки проектів міжнародних договорів України про правові відносини та правову допомогу у цивільних, кримінальних справах [Текст] : Указ Президента України від 24.06.2010 р. № 724/2010 // Офіційний вісник України. — 2010. — № 49. — Ст. 1610.

² Там само.

**Інформація про виконання міжнародних договорів
з питань кримінального судочинства щодо кількості запитів, доручень,
клопотань та кількості документів, що опрацьовуються у зв'язку з ними
(містяться в дужках) за 2009–2011 роки**

№ з/п	Назва конвенції	Роки		
		2009	2010	2011 ¹
1	Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах, 1959 р.	595 (1659)	747 (1468)	770 (1308)
2	Європейська конвенція про видачу правопорушників, 1957 р.	363, з яких 152 — видача з України, 211 — видача з РФ та інші (3694)	293, з яких 121 — видача з України, 126 — видача з РФ та інші (3451)	293, з яких 106 — видача з України, 187 — видача з РФ та інші (3156)
3	Європейська конвенція про передачу засуджених, 1983 р.	608 (1163)	180 (1189)	153 (1100)
4	Європейська конвенція про впровадження у кримінальних справах, 1972 р.	18 (64)	15 (29)	14 (62)
5	Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків, 1970 р.	40 (74)	36 (109)	10 (47)
6	Конвенція про пошук, арешт, конфіскацію доходів, отриманих злочинним шляхом, 1990 р.	5 (7)	1 (1)	1 (0)
7	Європейська конвенція про нагляд за умовно-засудженим або умовно звільненим правопорушником	1 (1)	1 (1)	0 (2)
	Всього:	1630 (6662)	1273 (6248)	1241 (5675)

¹ Станом на 30.11.2011 р.

Питаннями правового співробітництва із кримінальних справ у *Генеральній прокуратурі України* опікується спеціальний підрозділ — міжнародно-правове управління, до складу якого входить відділ правової допомоги. Його завдання є такими: (а) організація виконання міжнародних доручень про проведення процесуальних дій на території України та отримання такої допомоги від закордонних правоохоронних установ; (б) видача злочинців правоохоронним органам країн, де були скоєні злочини, та екстрадиція в Україну осіб, які розшукуються слідчими органами нашої держави, а також вирішення питань транзитного перевезення осіб, які тримаються під вартою; (в) перейняття кримінального переслідування українських громадян, що скоїли злочини за кордоном, та передача матеріалів стосовно правопорушників-іноземців для притягнення їх до кримінальної відповідальності в державах, громадянами яких вони є.

В обласних прокуратурах введено посади старших помічників прокурорів областей з міжнародних доручень, які наглядають за дотриманням законів у міжнародно-правовій сфері. Відповідно до чисельних багатосторонніх міжнародних угод і конвенцій саме органи прокуратури визначаються як уповноважені органи на виконання доручень з правової допомоги. Тому це покладає на органи прокуратури особливу відповідальність, оскільки від їх злагодженої роботи залежить виконання міжнародних зобов'язань України.

Головними напрямками взаємодії органів прокуратури України з компетентними установами іноземних держав та міжнародними організаціями є такі: (1) виконання у межах компетенції прокуратури зобов'язань України за міжнародними договорами про надання правової допомоги у кримінальних справах, зокрема щодо виконання процесуальних дій при розслідуванні кримінальних справ, видачі осіб, передачі кримінального переслідування та з інших передбачених такими договорами питань; (2) проведення заходів міжнародного співробітництва — зустрічей, переговорів, конференцій та семінарів, реалізація проектів і програм співпраці з метою удосконалення механізмів та процедур надання правової допомоги й обміну досвідом, встановлення та розвитку контактів з компетентними установами іноземних держав і міжнародними організаціями; (3) удосконалення договірної бази співробітництва шляхом укладення міжвідомчих угод з питань, які стосуються компетенції прокуратури, та участі у підго-

товці міжнародних договорів України у галузі правової допомоги¹. Окрім того, Генеральною прокуратурою України проводяться наступні заходи у сфері надання правової допомоги з кримінальних справ: (а) проводяться двосторонні консультації з компетентними правоохоронними органами інших країн про удосконалення співробітництва з кримінальних справ; (б) організовуються навчальні семінари, конференції, експертні наради для прокурорських співробітників у рамках спільних із міжнародними організаціями програм; (в) проводяться робочі зустрічі з делегаціями іноземних країн і міжнародних організацій, для аналогічних заходів за кордоном відряджаються делегації Генеральної прокуратури України; (г) готуються довідкові, аналітичні та інформаційні матеріали й документи про необхідність проведення заходів міжнародного характеру².

Важливим напрямком діяльності прокуратури в сфері міжнародного співробітництва є виконання відомчих міжнародних угод. Так, Генеральна прокуратура України уклала угоди (меморандуми) про правову допомогу і співробітництво з прокуратурами фактично всіх країн СНД і прокуратурами інших країн, зокрема, з Департаментом Генерального Аторнея Австралії, 1992 р.; з Міністерством юстиції Канади, 1992 р.; з Міністерством юстиції США, 1993 р.; з Державною службою прокуратури Англії та Уельсу, 1996 р.; з Федеральною прокуратурою Швейцарії, 1999 р.; з прокуратурою Німеччини, 1996 р.; з Генеральною прокуратурою Литви, 1992 р.; з Генеральною прокуратурою Латвії, 2000 р.; з прокуратурою Російської Федерації, 1993 р.; з Прокуратурою Молдови, 1993 р.; з Генеральною прокуратурою Киргизії, 1993 р.; з Прокуратурою Республіки Білорусь, 1993 р.; з Прокуратурою Вірменії, 1994 р.; з Прокуратурою Республіки Грузія, 1994 р.; з Генеральною прокуратурою Туркменістану, 1996 р.; з Прокуратурою Китаю, 1995 р.; з Генеральною прокуратурою Латвії, 2000 р.; з Державною прокуратурою Естонії, 2000 р. Угоди між прокуратурами різних країн дозволяють сторонам надавати допомогу одна одній з питань

¹ *Про організацію* роботи органів прокуратури України у галузі міжнародного співробітництва і правової допомоги у кримінальних справах: наказ Генеральної прокуратури України № 8гн від 05.05.2011 р. [Електронний ресурс] : Правові системи НАУ. — Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0008900-11>. — Заголовок з екрана.

² *Міжнародно-правове* співробітництво як напрям діяльності органів прокуратури України [Електронний ресурс] : [10.01.2011] : Генеральна прокуратура України : офіц. інтернет-портал. — Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/cooperation.html?_m=publications&_t=rec&id=58285. — Заголовок з екрана.

прокурорської діяльності, а також поширити обмін досвідом роботи, статистичною інформацією, методичними розробками, відомостями про діюче законодавство і законопроектні роботи, удосконалювати підвищення кваліфікації робітників прокуратур¹. Як бачимо, остання угода датується 2000 роком, отже, на часі інтенсифікація двостороннього співробітництва.

На нинішньому етапі розвитку відносин України з ЄС основними напрямками діяльності органів прокуратури визначені такі: (а) продовження навчальних програм для суддів, співробітників судів та прокуратури, а також персоналу цих установ і співробітників правоохоронних органів, зокрема з питань додержання прав людини та боротьби з тортурами, нелюдським і принизливим поведженням; (б) імплементація європейських стандартів у цивільному, кримінальному й адміністративному кодексах та їх відповідних процесуальних кодексах; (в) виконання рішень Європейського Суду з прав людини та сприяння подальшому розвитку практики Суду як основного джерела міжнародного права з прав людини за підтримки ЄС; (г) зміцнення зусиль щодо вдосконалення законодавчої бази і поліпшення практики тримання під вартою, зокрема стосовно досудового та адміністративного утримання, з метою ефективного вирішення проблем свавільного тримання під вартою; (г) поліпшення умов тримання під вартою усіх ув'язнених як у місцях досудового утримання, так і утримання після засудження з метою усунення випадків неналежного поведження з ув'язненими та імплементація рекомендацій Комітету ООН проти тортур і Європейського Комітету з питань запобігання тортурам; (д) розроблення стандартів ювенальної юстиції згідно з відповідними міжнародними стандартами; (е) сприяння співробітництву в рамках Групи держав Ради Європи проти корупції та подальшій імплементації її відповідних рекомендацій; (є) імплементація Національного Плану дій щодо боротьби з корупцією у співпраці з відповідними установами ЄС².

¹ *Міжнародно-правове співробітництво як напрям діяльності органів прокуратури України* [Електронний ресурс] : [10.01.2011] : Генеральна прокуратура України : офіц. інтернет-портал. — Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/cooperation.html?_m=publications&_t=rec&id=58285. — Заголовок з екрана.

² *Публікації про міжнародне співробітництво* [Електронний ресурс] // Генеральна прокуратура України : офіц. інтернет-портал. — Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/cooperation.html>. — Заголовок з екрана.

За даними міжнародно-правового управління Генеральної прокуратури України у 2010 році Генеральною прокуратурою України розглянуто 2 204 запити про правову допомогу у кримінальних справах, з яких 1 186 звернень українських органів слідства, а 1 018 — клопотань іноземних компетентних органів. Із указаної кількості запитів 1 370 стосуються організації виконання процесуальних дій у кримінальних справах, 164 — це звернення про передачу кримінального переслідування та 670 клопотань про видачу правопорушників¹.

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про міліцію» співробітництво між *Міністерством внутрішніх справ України* та відповідними органами інших держав і міжнародними організаціями поліції здійснюється відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних організацій поліції, членом яких є Україна. Основними формами міжнародного співробітництва МВС України є співпраця з Інтерполом і Європоллом.

Україна стала членом Інтерполу відповідно до рішення 61-й сесії Генеральної асамблеї Інтерполу від 04.11.1992 р. Дане рішення було оформлене у внутрішньому праві постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.1992 р. № 555 «Про вступ України до Інтерполу»². Відповідно до вимог Статуту Інтерполу в Україні було створене Національне центральне бюро (НЦБ) Інтерполу, підпорядковане МВС України³.

Діяльність робочого апарату НЦБ Інтерполу МВС України полягає в організації інформаційного супроводження кримінальних та оперативно-розшукових справ, що знаходяться у провадженні правоохоронних органів України та іноземних держав. НЦБ Інтерполу, зокрема, здійснює такі заходи: (а) обмін інформацією між правоохоронними органами України та іноземних держав під час проваджен-

¹ *Міжнародно-правове співробітництво як напрям діяльності органів прокуратури України* [Електронний ресурс] : [10.01.2011] : Генеральна прокуратура України : офіц. інтернет-портал. — Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/cooperation.html?_m=publications&t=rec&id=58285. — Заголовок з екрана.

² *Про вступ України до Інтерполу* [Електронний ресурс] : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.1992 р. № 555// Верховн. Рада України : офіц. веб-сайт. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=555-92-%EF>. — Заголовок з екрана.

³ *Положення про Національне центральне бюро Інтерполу* [Електронний ресурс] : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 р. № 220 // Верховн. Рада України : офіц. веб-сайт. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/220-93-п>. — Заголовок з екрана.

ня у відповідних кримінальних та оперативно-розшукових справах з метою організації проведення необхідних перевірок та оперативно-розшукових заходів; (б) міжнародний розшук обвинувачених та підсудних, що переховуються від правоохоронних органів з метою ухилення від кримінальної відповідальності та перебувають у державному або міждержавному розшуку; організовує екстрадицію таких осіб до України; (в) розшук безвісно зниклих осіб, розшук дітей, усиновлених на території нашої держави громадянами іноземних держав, щодо яких в Україну не надходять відомості про їх місцеперебування та умови проживання, розшук осіб-жертв торгівлі людьми, розшук викраденого автотранспорту, культурних цінностей та антикваріату, ідентифікацію осіб та невпізнаних трупів тощо; (г) обмін аналітичною і статистичною інформацією з питань боротьби зі злочинністю. В структурі Укрбюро Інтерполу функціонують два основні управління: (а) організаційного та технічного забезпечення; (б) міжнародного розшуку та супроводження розслідувань.

Нормативними актами, які безпосередньо встановлюють засади діяльності робочого апарату НЦБ Інтерполу, є Статут Міжнародної організації кримінальної поліції — Інтерпол¹; Положення про національне центральне бюро Інтерполу, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1993 р. № 220²; Інструкція про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, яка затверджена спільним наказом МВС України, ГПУ, СБУ, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, Держмитслужби України, ДПА України від 9 січня 1997 р. № 3/1/2/5/2/2³; Наказ МВС України від

¹ *Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпола* від 13.06.1956 р. [Електронний ресурс] // Верховн. Рада України : офіц. веб-сайт. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_142. — Заголовок з екрана.

² *Положення про Національне центральне бюро Інтерполу* [Електронний ресурс] : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 р. № 220 // Верховн. Рада України : офіц. веб-сайт. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/220-93-p>. — Заголовок з екрана.

³ *Про порядок використання правоохоронними органами можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів* : Інструкція, затв. спільним наказом МВС України, ГПУ, СБУ, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, Держмитслужби України, ДПА України від 09.01.1997 р. № 3/1/2/5/2/2 // Офіційний вісник України. — 1997. — № 9. — С. 77.

15 лютого 1995 р. № 104 «Про створення підрозділів Укрбюро Інтерполу» та Типові завдання та функції підрозділів Укрбюро Інтерполу в головних управліннях, управліннях МВС України в Криму, областях, містах Києві та Севастополі¹; Інструкція про приймання осіб, які підлягають видачі (екстрадиції) з держав, що не мають спільних кордонів з Україною та не є членами СНД, затверджена наказом МВС України від 24.05.2005 р. № 369².

Успішний досвід співпраці України з Інтерполом можна проілюструвати низкою прикладів. У 1997 р. з Полтавського художнього музею було викрадено дві цінні картини «Натюрморт» («Сніданок») Клари Петере (Фландрія, 1612 р.) і «Нічний бій турків з хрестоносцями в 1204 г.» Ежена Делакруа (Франція). Викрадені шедеври були виявлені у Великобританії під час широкомасштабної поліцейської операції, організованої Інтерполом. Британські експерти оцінили картини мінімум в мільйон фунтів стерлінгів. На лаву підсудних англійського суду сіли п'ять співучасників: четверо — піддані Великобританії і один — громадянин України. Таким чином, завдяки співпраці з Інтерполом вдалося виявити викрадені українські картини за багато тисяч кілометрів від Полтави і в стислі терміни розкрити цей злочин³.

Про успішну співпрацю МВС України з відповідними відомствами інших держав свідчать такі офіційні цифри. Так, упродовж січня — жовтня 2010 р. було встановлено 202 особи, яких розшукували правоохоронні органи України та зарубіжних країн за вчинення злочинів, серед них 129 осіб, яких розшукували українські правоохоронці, було встановлено на території зарубіжних країн. На території України було встановлено 73 особи, які розшукувались правоохоронцями інших

¹ Говійко Є. А. Завдання Національного центрального бюро Інтерпол [Текст] / Є. А. Говійко // Митна справа. — № 5. — 2011. — Ч. 2. — С. 555–560.

² Управління міжнародних зв'язків [Електронний ресурс] : [10.05.2011] // Міністерство внутрішніх справ України : офіц. веб-сайт. — Режим доступу : <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/545239>. — Заголовок з екрана; Аналітичний огляд організаційних аспектів діяльності поліції зарубіжних країн у сфері охорони громадського порядку та безпеки [Електронний ресурс] : [05.04.2010] // Інтерпол. Укрбюро : офіц. веб-сайт. — Режим доступу : <http://ncb-interpol.org.ua/?p=246>. — Заголовок з екрана; Структура робочого апарату Укрбюро Інтерполу [Електронний ресурс] // Інтерпол. Укрбюро : офіц. веб-сайт. — Режим доступу : http://ncb-interpol.org.ua/?page_id=28. — Заголовок з екрана.

³ Тычина О. Возвращаются похищенные в Полтаве картины [Електронний ресурс] / О. Тычина // День. — 1998. — 17 груд. (№ 242). — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/121252>.

країн. Крім того, за безпосередньої участі працівників Робочого апарату Інтерполу здійснено екстрадицію в Україну 55 осіб, розшукуваних правоохоронними органами України за вчинення злочинів¹.

Важливим етапом у розвитку відносин України й ЄС в рамках спільної зовнішньої та безпекової політики стало підписання 4 грудня 2009 р. у рамках Саміту Україна — ЄС Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом (Європолом) про стратегічне співробітництво (далі — Угода)². Вказана угода покликана сприяти координації зусиль держав — членів ЄС та України у запобіганні і протидії будь-яким формам міжнародної злочинності, проявам терористичних загроз, торгівлі людьми, наркотиками та іншими психотропними речовинами, нелегальній міграції. Угода передбачає механізми обміну оперативною інформацією між відповідними службами МВС України та Європолом. Під час підписання Угоди було зазначено, що «укладення Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво не тільки сприятиме зусиллям України в боротьбі з організованою злочинністю на національному та міжнародному рівні, але й засвідчує прагнення нашої країни до поглиблення практичної взаємодії з європейськими інституціями»³.

У п. 1 ст. 3 Угоди визначено, на які сфери злочинності поширюється її дія. Насамперед, це всі сфери злочинності в рамках мандату Європолу, зазначеного в установчому документі Європолу, а також суміжні кримінальні правопорушення. Установчі документи Європолу поширюють його компетенцію на протидію таким видам злочинів: 1) нелегальна торгівля наркотичними засобами; 2) нелегальна торгівля радіоактивними і ядерними субстанціями; 3) підготовка і здійснення нелегальної імміграції на території ЄС; викрадення автомобільного транспорту; торгівля людьми (включаючи й поширення

¹ Анатолій Могильов: «Міжнародна діяльність МВС дозволяє забезпечити досягнення поставлених цілей» [Електронний ресурс] : [25.11.2010] : Міністерство внутрішніх справ України : офіц. інтернет-портал. — Режим доступу : <http://mvs.gov.ua/mvs/control/ua/js/img/common/uk/publish/article/461045>. — Заголовок з екрана.

² Угода про стратегічне співробітництво між Україною та Європейським поліцейським офісом [Текст] : Міжнар. документ від 04.12.2009 р. : ратиф. від 05.10.2010 р. // Офіц. вісник України. — 2010. — № 96 (№ 84. — 2010. — Ст. 2934). — Ст. 3432.

³ Василь Мармазов: «Укладення Угоди між Україною та Європолом засвідчує прагнення нашої країни до поглиблення практичної взаємодії з європейськими інституціями» [Електронний ресурс] : [07.12.2009] // Міністерство внутрішніх справ України : офіц. веб-сайт. — Режим доступу : <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/281897?jsessionid=FBA925884A2081171AE2022071A5538A>. — Заголовок з екрана.

дитячої порнографії); 4) тероризм; 5) фальшування грошей (включаючи підробку банківських карток); 6) відмивання брудних грошей за допомогою кримінальних структур¹. Суміжними кримінальними правопорушеннями визначаються ті, які вчинено з метою здобуття засобів для вчинення кримінальних дій в рамках мандату Європолу, кримінальні правопорушення, учинені з метою сприяння таким діям або їхнього здійснення, а також кримінальні правопорушення, скоєні з метою забезпечення безкарності таких дій. Але правопорушення, які є основними для нелегальної діяльності, пов'язаної з відмиванням грошей, стосовно форм злочинності яких Європол не має компетенції, не вважаються суміжними кримінальними правопорушеннями (п. 2 ст. 3 Угоди).

В цьому аспекті актуальним для України є визначення відповідно до вітчизняного кримінального закону як тих правопорушень, на які поширюється мандат Європолу, так і так званих «суміжних кримінальних правопорушень». Аналіз законодавства країн ЄС, а також текстів регіональних європейських угод щодо боротьби з різного роду злочинами виявляє суттєву різницю як в термінології, так і в змістовному наповненні схожих складів злочинів. Це потребує ретельного вивчення відповідних документів і надання роз'яснень на рівні компетентних державних органів. На нашу думку, завдання тлумачення текстів міжнародних угод має виконувати Міністерство юстиції України, виходячи із ввірених йому повноважень і роду діяльності.

Важливим є те, що Угода між Україною та Європолом про стратегічне співробітництво встановлює інституційну мережу співробітництва компетентних органів Європолу та України. Так, у ст. 4 Угоди визначено, що Україна призначає Міністерство внутрішніх справ України діяти як національний контактний пункт між Європолом та іншими компетентними органами України. Засідання на високому рівні між Європолом і компетентними органами України мають проводитися регулярно для обговорення питань, які стосуються цієї Угоди та співробітництва в цілому.

Окрім того, в Додатку III до Угоди визначається перелік компетентних правоохоронних органів України, які згідно з національним

¹ *Europol at a Glance* [Електронний ресурс] // EUROPOL. — Режим доступу : <http://www.europol.europa.eu/index.asp?page=atag glance&language>. — Заголовок з екрана; *Europol Convention* [Текст] // *Official Journal of the European Communities*. С 26. — 1999. — 30 January.

законодавством відповідають за запобігання кримінальним правопорушенням, на які поширює дію Угода. До них належать: Міністерство внутрішніх справ України; Служба безпеки України; Адміністрація Державної прикордонної служби України; Державна митна служба України; Державна податкова служба України; Державна служба фінансового моніторингу України; Генеральна прокуратура України. У разі необхідності проводяться консультації на належному рівні між представниками компетентних органів України та Європолу, відповідальними за сфери протидії злочинності, яких стосується ця Угода, для погодження найефективнішої організації їхньої конкретної діяльності (ст. 5 Угоди).

З метою виконання вказаних положень Угоди наказом Міністра внутрішніх справ України (28 січня 2011 р.) у структурі Робочого апарату Укрбюро Інтерполу створено відділ взаємодії з Європолем, на який покладено функції Національного контактного пункту із взаємодії з ним. Зокрема, до функцій відділу належать організація та координація співробітництва компетентних органів України з Європолем, а також напрацювання заходів, спрямованих на вдосконалення механізму взаємодії¹.

Змістом співробітництва України й Європолу відповідно до Угоди є обмін стратегічною й технічною інформацією. Стратегічна інформація охоплює такі аспекти: (а) заходи правоохоронного характеру, що можуть бути корисними для припинення злочинів і, зокрема, спеціальні засоби боротьби зі злочинами; (б) нові способи скоєння злочинів; (с) тенденції та розробки способів скоєння злочинів; (д) спостереження та дані, отримані в результаті успішного застосування нових правоохоронних методів та засобів; (е) маршрути, що використовуються контрабандистами чи особами, причетними до злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми, які підпадають під дію цієї Угоди, та зміни цих маршрутів; (ф) стратегії та методи запобігання для керівництва з метою вибору пріоритетів у правоохоронній діяльності; (г) оцінку загроз і доповіді про кримінальну ситуацію. Технічна інформація включає наступне: (а) засоби посилення адміністративних і правоохоронних структур у сферах, що охоплюються цією Угодою; (б) експертно-криміналістичні методи та слідчі процедури; (с) ме-

¹ Відділ взаємодії з Європолем [Електронний ресурс] // Укрбюро Інтерполу : офіц. вебсайт. — Режим доступу : http://42827.ncbint00.web.hosting-test.net/?page_id=1222. — Заголовок з екрана.

тоди навчання відповідних посадових осіб; (d) аналітичні методи кримінальної розвідки; (e) визначення правоохоронної експертизи (ст. 2 Угоди).

Важливим є положення пункту 3 ст. 6 Угоди, згідно з яким інформація, обмін якою здійснено відповідно до Угоди, використовується лише для цілей цієї Угоди та під час розслідування, кримінального переслідування, запобігання кримінальним правопорушенням і процесуальних дій, пов'язаних із кримінальними справами.

На запит сектора дослідження проблем міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю Інституту вивчення проблем злочинності НАПрН України щодо даних виконання Угоди між Україною та Європоллом про стратегічне співробітництво від 4 грудня 2009 р. були отримані наступні дані: станом на 7 грудня 2011 р. відділом взаємодії з Європоллом Робочого апарату Укрбюро Інтерполу від Європейського поліцейського офісу отримано 76 інформаційних повідомлень та запитів і направлено до Європолу 17 інформаційних повідомлень та запитів щодо інформації, яка згідно з п. 1 ст. 2 Угоди визначається як стратегічна. Обмін інформацією, яка відповідно до п. 2 ст. 2 Угоди визначається як технічна, за вказаний період не відбувся¹.

Дотримання положень Угоди між Україною та Європоллом про стратегічне співробітництво щодо інституційної співпраці компетентних правоохоронних органів потребує як удосконалення нормативно-правової бази у цій галузі, так і налагодження ефективної міжвідомчої взаємодії цих структур. На жаль, на сьогодні ця взаємодія не є достатньою, це зумовлено як відсутністю відповідної нормативної бази, так і недостатнім рівнем технічного оснащення.

Пунктом третім Плану дій Україна — ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки передбачено вжиття заходів для встановлення безпосередньої співпраці між правоохоронними та слідчими органами, утворення спільних робочих груп, що спеціалізуються на окремих категоріях злочинів, до складу яких увійдуть представники слідчих органів обох сторін².

¹ Лист МВС України від 08.12. 2011 р. № 50/16321.

² *Європейська політика сусідства* [Електронний ресурс] : [21.02.2005] : План дій Україна — Європейський Союз // Міністерство закордонних справ України : офіц. сайт. — Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/19138.htm>. — Заголовок з екрана.

До інституційної мережі компетентних правоохоронних органів, що здійснюють взаємодію, належать також офіцери зв'язку (ст. 11 Угоди між Україною та Європолом про стратегічне співробітництво). В цьому документі вказується, що у разі потреби для подальшого посилення співробітництва Сторони можуть домовитися про призначення одного чи більше офіцерів зв'язку. За даними МВС України питання призначення Україною та Європолом офіцерів зв'язку є предметом обговорення у рамках процесу узгодження та підготовки до підписання Угоди між Європейським поліцейським офісом (Європолом) та Україною про оперативне співробітництво¹. На жаль, статус та повноваження офіцерів зв'язку, як було зазначено раніше, не визначено в чинному процесуальному законодавстві, а тому можуть виникнути труднощі з реалізацією вказаних положень Угоди. В новому Кримінальному процесуальному кодексі України це питання також не врегульовано.

Як повідомляє МВС України, наступним кроком співпраці між Україною та Європейським Союзом у сфері протидії злочинності має стати укладання угоди про оперативне співробітництво з Європолом, яка надасть можливість нашій державі не тільки здійснювати обмін інформацією, але й безпосередньо брати участь у спільних оперативних заходах із розслідування міжнародних кримінальних злочинів, які вчиняються як на території України, так і держав-членів ЄС². Передумовою укладення оперативної угоди є ратифікація Україною 6 липня 2010 р. Конвенції Ради Європи «Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» від 28.01.1981р. та додаткового протоколу до неї³. Конвенція визначає гарантії захисту особи у зв'язку із автоматизованою обробкою персональних даних, що її стосуються, а також визначає засади передачі таких даних через національні кордони. Далі наголосимо на наступному.

¹ Лист МВС України від 08.12. 2011 р. № 50/16321.

² Василь Мармазов: «Укладення Угоди між Україною та Європолом засвідчує прагнення нашої країни до поглиблення практичної взаємодії з європейськими інституціями» [Електронний ресурс] : [07.12.2009] // Міністерство внутрішніх справ України : офіс. веб-сайт. — Режим доступу : <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/281897?jsessionid=FBA925884A2081171AE2022071A5538A>. — Заголовок з екрана.

³ Про ратифікацію Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних та Додаткового протоколу до Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних стосовно органів нагляду та транс-кордонних потоків даних [Текст] : Закон України від 06.07.2010 р. № 2438-VI // Офіс. вісник України. — 2010. — № 58. — Ст. 1994.

Співробітництво України й ЄС у сфері охорони спільних кордонів, протяжність яких складає 1390 км, є одним з найбільш важливих і актуальних напрямків протидії транснаціональній злочинності.

Прикордонне співробітництво України з ЄС здійснюється в рамках Робочої домовленості про встановлення оперативного співробітництва між Адміністрацією *Держприкордонслужби України* і Фронтекс, підписаною 11 червня 2007 р. Цілями цього співробітництва є (а) протидія неконтрольованій міграції та іншій незаконній діяльності на кордоні; (2) посилення безпеки на кордонах між державами — членами ЄС та Україною; (3) розвиток добросусідських відносин та взаємної довіри між прикордонними відомствами на кордоні між державами — членами ЄС та Україною.

Двадцять шостого травня 2010 року в Варшаві під час Європейського дня прикордонника підписано План співпраці між Держприкордонслужбою України та Фронтекс на 2010–2012 рр., який включає такі розділи: проведення спільних операцій на кордоні; підготовка персоналу; обмін інформацією та аналіз ризиків; науково-технічне співробітництво. Так, в рамках спільних міжнародних прикордонних операцій українські офіцери у складі міжнародних груп (Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії, Австрії, Німеччини, Португалії, Фінляндії) беруть участь у здійсненні паспортного контролю, встановленні мети подорожі іноземців, перевіряють автентичність документів для закордонних поїздок та дотримання правил перебування у країнах Євросоюзу, а також у патрулюванні зеленого кордону у складі мобільних груп. Також, до, під час та після проведення операції учасниками забезпечується збір та надання статистичних даних до Центру координації операцій Фронтекс. Окрім того, під час виконання спільних операцій проводиться постійний обмін інформацією. У контексті підготовки до Євро 2012 Фронтекс планував проекти підготовки персоналу, спільних операцій за участі Польщі та України, а також проект «No Stamps» з метою відмови від проставлення відміток у паспортах машиністів локомотивів під час перетинання кордону¹.

¹ План заходів щодо реалізації Концепції інтегрованого управління кордонами [Електронний ресурс] : затв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 січня 2011 р. № 2-р// Державна прикордонна служба України : офіц. веб-сайт. — Режим доступу : http://pvu.gov.ua/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=102718&cat_id=47479&ctime=129593972342. — Заголовок з екрана.

Основним завданням *Держмитслужби України* у цьому напрямку є приведення законодавчої та нормативно-правової бази України у відповідність до вимог Конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур¹.

Співробітництво *Держмитслужби України* з компетентними органами ЄС є важливим в контексті адаптації чинного законодавства до європейських стандартів. Останні здатні надати кваліфіковану допомогу в удосконаленні організації роботи *Держмитслужби України*, поділитися вдалим досвідом протидії транснаціональним злочинам. Окрім того, спільні заходи вітчизняних митників із європейськими сприятимуть виявленню й припиненню конкретних злочинів, захопленню правопорушників тощо.

Держмитна служба України бере участь у співробітництві з ЄС через спеціальні програми прикордонного співробітництва. Вони є частиною Європейського інструменту сусідства та партнерства 2007–2013 років, що передбачають співробітництво на регіональному рівні між державами — партнерами Європейського інструменту сусідства та партнерства (далі — ЄІСП) і державами — членами ЄС, як по сухопутних кордонах, так і в рамках морських басейнів. Особливістю цих програм є відсутність при їх впровадженні щорічних програм дій. Натомість країни-учасниці кожної із програм розробляють спільну операційну програму на весь термін впровадження Європейського інструменту сусідства та партнерства. Загальний бюджет компонента прикордонного співробітництва ЄІСП складатиме близько 1,1 млрд євро. Відповідно до затверджених Європейською Комісією Стратегії прикордонного співробітництва 2007–2013 рр. та Індикативної програми 2007–2010 рр. з прикордонного співробітництва, ЄІСП Україна бере участь у наступних програмах: (а) «Україна — Польща — Білорусь»; індикативний бюджет Програми — 186,201 млн євро; (б) «Україна — Угорщина — Словаччина — Румунія»; індикативний бюджет Програми — 68,638 млн євро; (в) «Україна — Румунія — Республіка Молдова»; індикативний бюджет Програми — 126,718 млн євро; (г) «Чорне море»; індикативний бюджет Програми — 17,306 млн євро. У 2008 р.

¹ *Міжнародна Конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур* (Київська конвенція) [Електронний ресурс] : прийнята 18.05.1973 р. : ред. від 26.06.1999 р. : офіц. пер. // Верховна Рада України : офіц. веб-сайт. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_643. — Заголовок з екрана.

завершена робота з розробки спільних програмних документів згаданих вище програм, а Європейська Комісія їх схвалила¹.

Держмитна служба України є одним із суб'єктів інтегрованого управління кордонами, яке здійснюється відповідно до Концепції, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України № 2031-р від 27 жовтня 2010 р. Інтегроване управління кордонами передбачає, окрім іншого, (а) координацію діяльності компетентних державних органів із забезпечення безпеки і відкритості державного кордону; (б) провадження суб'єктами інтегрованого управління кордонами діяльності із запобігання, виявлення, розкриття (розслідування) транскордонних злочинів; (в) забезпечення міжнародного, прикордонного та міжвідомчого співробітництва².

Важливим напрямком поживлення міжнародного співробітництва з кримінальних справ є удосконалення вітчизняного законодавства. У травні 2010 р. були внесені доповнення до КПК 1960 р., якими врегульовано порядок підготовки органами досудового слідства і судами, у провадженні яких перебувають кримінальні справи, документів про видачу осіб, що підлягають екстрадиції в Україну, а також встановлено порядок проведення екстрадиційної перевірки та прийняття рішень за запитами компетентних органів інших держав. Окрім того, законом вперше було детально врегульовано процедуру здійснення міжнародної правової допомоги із кримінальних справ (глава 38 КПК України). Статтею 471 КПК України визначено, що міжнародна правова допомога у кримінальних справах надається і отримується на підставі міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Центральними органами України щодо міжнародної правової допомоги є, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Генеральна прокуратура України та Міністерство юстиції України. Генеральна прокуратура України звертається із запитами про міжнародну правову допомогу та розглядає запити (до-

¹ Інформаційна довідка щодо впровадження в Україні програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства 2007–2013 років [Електронний ресурс] : [18.09.2012; 16:52] // Державна податкова служба України : офіц. веб-сайт. — Режим доступу : http://www.sta.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=291913&cat_id=291474&showHidden=1. — Заголовок з екрана.

² Концепція інтегрованого управління кордонами [Текст] : схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.10.2010 р. № 2031-р // Офіц. вісник України. — 2010. — № 83. — Ст. 2918.

ручення) компетентних органів іноземних держав у справах на стадії досудового слідства, а Міністерство юстиції України — у справах на стадії судового слідства. Вказаною главою КПК 1960 р. детально врегульовані процедура прийняття до виконання запитів по правовій допомозі, вимоги до таких запитів, процесуальні аспекти виконання окремих видів запитів з правової допомоги, а також порядок оскарження до суду дій органу дізнання, слідчого, прокурора при наданні міжнародної правової допомоги¹.

Варто зауважити, що новий КПК України досить докладно регламентує питання міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Цим питанням присвячено Розділ IX кодексу, в якому широко виписані процесуальні аспекти надання правової допомоги з кримінальних справ, видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція), визнання та виконання вироків іноземних судів та передання засуджених осіб². Прийняття нового КПК України сприятиме удосконаленню взаємодії правоохоронних органів України з компетентними органами інших країн, зокрема ЄС.

Позитивно оцінюючи існуючий рівень міжнародного співробітництва правоохоронних органів України з компетентними органами іноземних держав, варто зауважити, що деякі аспекти цієї співпраці потребують поглиблення. Так, Україна не долучалася до ряду важливих конвенцій ЄС у сфері протидії злочинності³. Укладення нових угод про міжвідомчу співпрацю є важливим напрямком роботи правоохоронних органів України. Окрім того, Україна не має угод з такими європейськими і міжнародними правоохоронними структурами, як Євроюст, ОЛАФ. Укладення двосторонніх угод про співробітництво із ними сприятиме протидії окремим видам транснаціональної злочинності, оскільки вказані європейські структури є спеціалізованими. Окрім того, актуальним на сьогодні є долучення вітчизняних органів кримінальної юстиції до баз даних, які створені в Європі. Основною перешкодою у цьому питанні є те, що Україна не є членом

¹ Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України щодо видачі особи (екстрадиції) [Текст] : Закон України від 21.05.2010 р. № 2286-VI // Офіційний вісник України. — 2010. — № 45. — Ст. 1445.

² Кримінальний процесуальний кодекс України [Текст] : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI // Офіційний вісник України. — 2012. — № 37. — Ст. 1370.

³ Чинні двосторонні та багатосторонні міжнародні договори в сфері міжнародно-правового співробітництва [Електронний ресурс] // Міністерство юстиції України : офіц. веб-сайт. — Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/0/9599>. — Заголовок з екрана.

ЄС, а доступ до відповідних інформаційних систем отримують лише держави-члени. Тому актуальним залишається питання поглиблення співробітництва як з окремими країнами ЄС, так і з європейськими правоохоронними структурами. Враховуючи відсутність правової регламентації відносин України та вказаних європейських органів, варто розробити і ухвалити законопроект «Про організаційно-правові засади участі України в європейських міжурядових правозастосовних органах».

Отже, для ефективного співробітництва у сфері протидії злочинності в Україні необхідно створити належну законодавчу базу, яка б відповідала міжнародним стандартам, та забезпечити впровадження та застосування цих стандартів у практичній роботі як органів кримінальної юстиції, так й інших державних інституцій, діяльність яких спрямована на зменшення рівня злочинності. Основними напрямками міжнародного співробітництва органів кримінальної юстиції України з компетентними органами країн ЄС є такі: (а) укладання нових двосторонніх і багатосторонніх угод про співробітництво у сфері протидії злочинності; (б) поглиблення співпраці відповідно до угод, які укладені; (в) укладення Україною угод про співробітництво зі спеціалізованими правозастосовними органами ЄС — Євроюстом, ОЛАФ; (г) удосконалення чинної нормативно-правової бази, яка забезпечує співробітництво України з органами та державами — членами ЄС.

УДК 343(477)
ББК 67.9(4УКР)308
П78

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України
(протокол № 7, постанова № 6/3 від 19 вересня 2012 р.)*

Рецензенти

М. В. Буроменський, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України

В. В. Голіна, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України

О. Я. Трагнюк, кандидат юридичних наук, доцент

Авторський колектив

О. Ю. Шостко, доктор юридичних наук, доцент — передне слово; підрозд. 1.1; підрозд. 1.2—1.3 (у співавт.); розд. 2—3 (у співавт.); розд. 4; розд. 5 (у співавт.); висновки (у співавт.); **О. В. Сердюк**, доктор юридичних наук, професор — підрозд. 5.1 (у співавт.); **О. М. Овчаренко**, кандидат юридичних наук — підрозд. 1.2—1.3 (у співавт.); розд. 2 (у співавт.); розд. 3, 5 (у співавт.); висновки (у співавт.); **Ю. П. Дзюба**, кандидат юридичних наук, доцент — підрозд. 1.4; підрозд. 5.1 (у співавт.); **Т. Є. Дунаєва**, науковий співробітник — підрозд. 1.2 (у співавт.); підрозд. 2.1 (у співавт.); підрозд. 3.1 (у співавт.); розд. 5 (у співавт.)

П78 Проблеми адаптації законодавства України у сфері протидії злочинності до законодавства Європейського Союзу: монографія / О. Ю. Шостко, О. В. Сердюк, О. М. Овчаренко [та ін.]; за заг. ред. О. Ю. Шостко. — К.: Ред. журн. «Право України»; Х.: Право, 2013. — 256 с. — (Наук. зб. «Академічні правові дослідження»). Дод. до юрид. журн. «Право України»; вип. 20). — Бібліогр.: с. 220—253.

ISBN 978-966-458-499-6

Вперше у вітчизняній юридичній науці наводяться результати порівняльного дослідження проблем адаптації законодавства України у сфері протидії злочинності до законодавства Європейського Союзу. Обґрунтовується наближення вітчизняного законодавства до положень законодавства ЄС та надаються пропозиції щодо подальшої адаптації українського законодавства у сфері протидії злочинності до вимог ЄС.

Для вчених у галузі наук кримінального циклу, студентів вищих юридичних навчальних закладів і факультетів, практичних працівників органів кримінальної юстиції.

УДК 343(477)

ББК 67.9(4УКР)308+67.308

ISBN 978-966-458-499-6

© О. Ю. Шостко, О. В. Сердюк, О. М. Овчаренко та ін., 2013

© Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, 2013

© Редакція журналу «Право України», 2013

© «Право», 2013

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	7
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС.....	9
1.1. Визначення поняття «протидія злочинності»: питання термінології.....	9
1.2. Загальні засади співробітництва ЄС з іншими країнами у сфері протидії злочинності.....	18
1.3. Правові основи співробітництва ЄС та України у сфері протидії злочинності.....	35
1.4. Міжнародна співпраця України з ЄС у низці факторів соціальної обумовленості кримінально-правових заборон	43
Розділ 2. НОРМАТИВНЕ ТА ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄС У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ	56
2.1. Нормативні та інші акти ЄС у сфері протидії злочинності.....	56
2.2. Європейські інституції у сфері протидії злочинності, їх повноваження та форми роботи	66
Розділ 3. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ЇХ РОБОТИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ	88
3.1. Система органів кримінальної юстиції України та їх повноваження у сфері протидії злочинності.....	88

3.2. Проблеми взаємодії та координації роботи органів кримінальної юстиції в Україні	118
Розділ 4. ОРГАНИ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ ОКРЕМИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ	141
Розділ 5. ПЕРСПЕКТИВИ АДАПТАЦІЇ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС	169
5.1. Проблема впровадження практик європейських інституцій у сфері протидії злочинності в чинне законодавство України і правоохоронну діяльність	169
5.2. Перспективи міжнародного співробітництва органів кримінальної юстиції України у сфері протидії злочинності з європейськими інституціями	196
ВИСНОВКИ	215
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	220